

— Tudi taki „jogri“ so se že tu in tam pokazali med germanskim plemenom, ki se trudijo doseči Nietzschejevega „nadčloveka“.

Človek bi lahko mislil, da je učil Nietzsche ravnopravnost v smislu socijalne demokracije. Baš narobe. Delavski pokret mu je bil nad vse zoper. Delavsko organizacijo imenuje „strašilo plebejščine“, „gospodarstvo podgan“. Velik je prvi nemški filozof v moralno propadajočemu in k nasilnostim nagnjenemu germanstvu.

Pravega Germana po mišljenju in dejanju pa se je pokazal germanski filozof v svojem spisu: „Also sprach Zarathustra“ (tako je rekel Zarathustra). V tem delu se je postavil v posmeh vsem modroslovnim in naravnim naukom. V njem zasmehuje filozof „sanje po enakopravnosti narodov“. To prizadevanje narodov imenuje „blaznost, onemoglost, ki kriči po enakopravnosti“. V tej knjigi, ki je postala nemškim naobražencem sveta knjiga, uči Nietzsche: „Ljudje niso jednaki. Pa tudi ne smejo nikdar enakopravni postati. Kaj bi bilo potem z mojim „nadčlovekom (Germanom)?“

Po Nietzschejevi morali, pravzaprav nemorali, živi dandanes večina germanskih olikancev. Nekateri so samo idealni njegovi privrženci, drugi pa si prizadevajo tudi po njegovih naukih živeti ter tiste vcepljati manj razsodni masi. To čutimo najbolj slabejši narodi, ki živimo v dotiki z Germani. Pa kakor je zapečatil učenik revolucijskih naukov Nietzsche z blaznostjo, mora biti prej ali slej konec njegovim nemoralnim principom. Njegovi nauki so neusmiljeni in trdi, polni protislovij, a njegov „nadčlovek“ je največja zapreka današnjemu socijalnemu razvoju potom enakopravnosti in slobode.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Cesar se je pripeljal na Dunaj in drugi dan sprejel ministrskega predsednika v posebni avdijenci. Vsi listi poročajo, da je kriza v naši politiki akutna, vendar se ne ve, ali pride do razpusta poslanske zbornice ali poda dr. Koerberjevo ministrstvo svojo ostavko. Kakor smo poročali, je imel izvrševalni odbor mladočeškega kluba v petek svojo sejo, v kateri se je posvetoval v političnem položaju ter sklepal o tem, ali naj Čehi opusté obstrukcijo ali ne. Omenili smo tudi, da je od sklepov te seje odvisno, ali se državni zbor skliče, ker je dr. Koerber sklenil, da ne skliče državnega zbora, ako nima poprej zagotovila da Čehi opuste obstrukcijo. Sklep izvrševalnega odbora mladočeškega kluba pravi, da ni vzroka nasvetovati poslancem, naj premene svojo taktiko. To se pravi, da Čehi ne mislijo opustiti obstrukcije, in da dr. Koerber vsled tega ne mara sklicati državnega zbora, ker ve, da bi tisti ne mogli delovati. V začetku se je mislilo, da bo dr. Koerberjevo ministrstvo odstopilo, in se je imenovalo že več mož, ki bi utegnili slediti dr. Koerberju ter prevzeti vladno krmilo. Navajali so se imena: Gautsch, Badeni in Schönborn, posebna pa Alfred knez Liechtenstein. Po teh poročilih bi dr. Koerberjev naslednik ne razpustil državnega zbora, marveč oktroiral bi novi državnozbornski opravični red, sklical potem v mesecu oktobru državni zbor ter skušal spraviti pod streho najprej vladine investicijske predloge in pa nagodbo z Ogersko. Toda ta prememba je že zopet stopila v ozadje in je vse pripravljeno, da se razpusti državni zbor. Čehi in Jugoslovani se nimajo novih volitev čisto nič bati,

pač pa druge stranke. Posebno se upirajo Poljaki, a oficijozno se razglasa, da se bodo brščas udali, četudi težkega srca. Volitve se bodo menda že v tem mesecu vršile.

Madjarska „justica“ in Slovaki. — Dne 23. junija 1898 je bil Slovak, urednik Pristor pred madjarskimi porotniki radi člankov, v katerih je bičal izpovedi budapeštanskih opekarjev in madjariziranje slovaških krajevnih imen, obsojen v drž. ječo za 8 mesecev. Ko se je po prestani kazni vrnil domov, so ga na kolodvoru sprejeli sorodniki, prijatelji in tovariši. Odvetnik Dúla ga je v svojem vozu peljal domov. Vsi ti so bili radi „odobravanja nezakonitih dejanj“ kaznovani ter obsodeni pred kralj. desko. Ko so se obsodenci pri kralj. kuriji radi previsokih kazni pritožili, jim je kurija kazni še — povišala. Tako so dobili najodličnejši slovaški rodoljubi za nič tele kazni: odvetnik Dúla (prej 6 tednov) 6 mesecev; pesnik Svetozar Hurban (prej 14 dni) 5 mesecev; Blažej Bula, Pavel Madron in Andrej Halaša (prej po 8 dni) so dobili po 3 mesece. Dalje je bilo obsojenih 17 meščanov na dva meseca. Ostalim se je obsodbo kralj. deske le potrdila. Ta madjarska „justica“ kliče pač v nebo!

Bolgari in Rumuni. — Spor mej obema tema balkanskima državicama je res prispel do tolike napetosti, da bi lahko prišlo do vojne, ako bi se vojne delale iz samega — sovraštva. A zato je treba zopet tistega takozvanega denarja. In poslednjega nima Bolgarija in tudi Rumunija ga menda ne preostaje. Radi tega menda ne bo z vojno, vsaj z oficijelno vojno, nič. Brez ozira na to pa se pripravljata ena kakor druga „za vse slučaje“. Obe državi ste oborožili nekaj svojega vojaštva, ki se pomika proti meji. Rumunski vojni minister Lahovary je imenovan šefom generalnega štaba ter je dobil nalog izvršiti mobilizacijo. Tudi Turčija mobilizuje v Makedoniji in pri Drenopolju. Turška vlada je sporočila Rumuniji, da postavi 100 000 mož v vzhodno Rumunijo v slučaju, da bi makedonski odbor hotel provocirati vojno. Rusija pa je poslala dve vejni ladiji pred Ruščuk, česar se je zelo ustrašila Rumunija. V zadevi tega spora se poroča, da so ruski oficijelni krogi jako razburjeni radi tega, ker hočeta tako Bolgarija, kakor i Rumunija na svojo roko kaliti status quo na Balkanu. Rusija bode tudi storila primerne korake, da se spor poravná čim prej. Toda ruska vlada ne bode storila ničesar brez Avstro-Ogerske in se toraj ni Bolgarija ni Rumunija ne moreta zanašati na kako polporo od teh strani. Obe državi hočeta varovati sedanji položaj na Balkanu in preprečiti vsak poskus motenja tega položaja. Pa razstreliva se nabira čedalje več. Zdaj so aretovali v Bukareštu necega rumunskega majorja, ki je bil v zvezi z Bolgari in z Rusi, kar kaže, da rumunska armada ni posebno zanesljiva.

Vojna na Kitajskem. — Kakor vse kaže, bi utegnil venderle nastati kmalu mir na Kitajskem. Rusija in Zjedinjene države Severne Amerike so za to, da se prej ko prej ustavi nastopanje proti Kitajski in so si velesile že izbrale podkralja Li-Hung-Čanga za posredovalca mej kitajsko vlado in vele-vlastmi. In tako se najbrže sklene mir oficijelnim potom seveda, najbrže že prej, nego pride na Kitajsko grof Waldersee, „vrhovni poveljnik“. Nemčiji, v prvi vrsti „bojevitemu“ nemškemu cesarju, sicer ni po volji, da se stvari vršijo takorekoč brez nemške komande in po največ tudi brez sodelovanja Nemčije, saj so ob zavzetju Pekinga po mejnarodnih četah bile nemške ladije s svojim vojaštvom še daleč na morju, ko so mejnarodne čete bile že v Pekingu. To je neprijetno ponižanje za Nemčijo in njenega cesarja. Ako pa se sklene mir s Kitajsko brez Waldersee-ja, bode to nov udarec v obraz bahatim Germanom, ki so bili dozdej navajeni, povsodi igrati „prvo ulogo“ na svetu. Pa tudi Angliji ni povšeči, da bi se sklenil mir s Kitajsko, ko še ni dobila svojega zaželjenega pléna. Prej ni imela na razpolago vojaštva, da bi bila nastopala na svojo roko in odtrgala kos — Šangaja, Japonci pa tudi niso marali segati v ogenj za njo, zato se je odločila.

da vzame iz Južne Afrike. vkljub kočljivemu položaju, v katerem se nahaja ondi lord Roberts — tri bataljone vojakov in jih brzo odpošlje na Kitajsko. Seveda ti trije bataljoni ne bodo mnogo opravili, in Angleže táre tem večja nevolja, ker morajo videti kako uspešno prodira v Mandžuriji Rusija. Le-ta je priborila nov lep uspeh na severu. General Grodekov je sporočil s Kabarovska, da je 17. in 18. vzel oddelek generala Saharova mesto Ašej in zaplenil mnogo kitajskega orožja in skladišče živil. Kitajske čete in prebivalci so pobegnili iz mesta. Rusija pa je poslala še nadaljnih 7000 mož v Mandžurijo, da si tako popolnoma zavaruje svoje stališče v severni Kitajski. Rusija anektira pač Mandžurijo, toda nje namen je jedino le ta, da se utrdi za oni možni slučaj, ako bi hotela kaka druga velevlast jej škodovati na tem kraju, ki meji neposredno na Rusijo. Nadalje se poroča, da so Kitajci zelo razburjeni, ker so Japonci zasedli okraj Amoy, radi tega se je bati resnih nemirov v pokrajini Fukian. V splošnem vlada veliko razburjenje v Hankau u. v Nankinju in Kantonu, ustaši uprizarjajo tu velikih grozodejstev. Veliki oddelki boksarjev so se prikazali v okolici Tientsina. — Vse to se utegne seveda hitro poleči, ako se sklene mir. V splošnem se zahteva, da se Waldersee-ja zopet odpokliče, ker bi njegov nastop na Kitajskem utegnil še bolj vznemiriti duhove. Takšen je občni položaj, ki je naravna posledica stališča, da Rusija ni Kitajski napovedala vojne. Minister zunanjih del je s posebno okrožnico naznanil vsem velesilam, da smatra Rusija namen skupne akcije doseženim, in da na vsak način umakne svoje vojaštvo iz Pekina. Velesile so grozno presenečene in čuje se mnenje, da je Rusija to storila, ker jej je Li-Hung-Čang ponudil Mandžursko, če doseže za Kitajsko ugodne mirovne pogoje.

Vojna v južni Afriki. — Kakor poročajo časniki, imajo Angleži v Afriki res prave smole. Minoli teden je burski general Dewet zajel železniški vlak, v katerem je bilo 30.000 angleških — uniform in nad eden milijon frankov denarja. — Reuterjev urad poroča, da je vsak hip pričakovati napada na Ladybrand. V bližnjem hribovju so se prikazale goste burske čete, kar je zelo vznemirilo Angleže. Med Belfastom in Dalmamutho pa divja že od 23. avgusta sem hud boj med Buri in Angleži, o katerem pravijo, da je odločilen za nadaljno usodo položaja v južni Afriki. Roberts in Buller sta nastopila vsak s 40.000 vojakov proti generalu Botha in predsedniku Oranje, Steynu. Buri so zasedli hribovje okoli Belfasta in Machadorpa. Bursko tojništvo se vede tako junaško, da je hvali sam Roberts. Buri so se naposled — nepremagani — umaknili v nepristopno pogorje Leydenburga. — Angležem pa nedostaje na mnogih njihovih operacijah potrebnih živil in obleke, kar je jako občutno v tem zimskem času. Veliko angleških vojakov je tako utrujenih ter užuljenih, da morejo obstati na potu mej marši po slabih kamenitih potih, katera so tem slabejša, čembolj se bližajo gorovju. Veliko njih je brez vsakega obutala. In Roberts je še toliko pogumen, da odpošlje vojaštvo iz Afrike na Kitajsko! Ali je to znamenje, da smatra stvar za dobljeno ali izgubljeno, ali pa, da so mu postali vojaki radi velike bede — odveč! Upati je pa, da se kmalu odloči tudi v južni Afriki, ali postanejo ondi Angleži gospodarji ali ne. Kakov strah navdaja Angleže, kaže dejstvo, da je Roberts oficijelno razglasil anekcijo Transvaala, dasi je komaj četrtina te države v njegovih rokah. Storil je to, da bi noben Bur ne mogel več podpirati burske armade, ker bi bil sicer radi izdajstva ustreljen. Tako upajo Angleži, da bodo bursko armado izstradali. — Reuter javlja iz Pretorije dne 31. m. m.: Od železniškega objekta zahtevajo vedno več; sedaj je 1100 milj železniške proge v prometu. Na severu in zapadu Transvaala nadaljujejo živahno vojne operacije.

Obrtnija.

Ljubljanska kreditna banka.

Nova banka, ki se imenuje „Ljubljanska kreditna banka“, in katero je dovolilo visoko c. kr. notranje ministrstvo z dne 18. malaga srpana 1900, števil. 23.508, je že pričela delovanje na podlagi njenih pravil ter ima prostore v Ljubljani, Špitalske ulice števil. 2, v hiši gospoda Grobelnika. „Ljubljanska kreditna banka“ ni konkurenčno podjetje že obstoječim tukajšnjim denarnim zavodom; nasprotno je tista takorekoč njihova popolnitev ter se bode vedno potrudila ostati v prijetnem sporazumenju in živahni zvezi s hranilnicami in s posojilnicami. „Ljubljanska kreditna banka“ ni politično, temveč čisto trgovsko podjetje, katera ima svoj postanek zahvaliti potrebi prebivalstva po domačem bančnem zavodu, in bode pri svojem delovanju obračala vso pozornost temu prebivalstvu ter potemtakem prizadevala si pred vsem izpolnjevati svojo nalogo v krepki podpori kupčije, obrti in industrije. „Ljubljanska kreditna banka“ je vsled svojih obilnih zvez v prijetnem položaju omogočiti tudi najširšim krogom posluževali se koristi, ki izvirajo od velikega kapitala ter vabi zato, da se uporablja njeno posredovanje, zatrjujoč, da bode vsakdo kulantno in ceno postrežen. — V upravni svet so bili izvoljeni sledeči gospodje: načelnikom Ivan Hribar, župan ljubljanskega mesta; namestnikom načelnika Josef Špitalsky, ravnatelj dunajske filijalke „Živnostenske banke“ na Dunaju; odbornikom gg.: Kornelij Gorup, veletržec v Trstu; J. U. dr. Josef Jahoda, odvetnik in predstojnik glavne pisarne njegove vis. grofa Harracha; Ivan Knez, veletržec v Ljubljani; Franc Kollmann, veletržec v Ljubljani; Jan. Otto, cesarski svetnik in namestnik predsednika „Živnostenske banke“ v Pragi; dr. Ivan Tavčar, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani; Urban Zupanec, veletržec v Ljubljani. Ravnateljem pa je bil imenovan gospod Ladislav Pečánka. Posli „Ljubljanske kreditne banke“: Nakup in prodaja vrednostnih papirjev in valut, posebno rent vseh vrst, zastavnih pisem, železniških prioritet, akcij, srečk, nemških mark, laških lir, rubljev, američanskih dolarjev, i. t. d. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in srečk. Zavarovanje proti izgubi pri kurzu pri izžrebanju srečk, zastavnih pisem in prioritet. Vinkulacija in devinkulacija vrednostnih papirjev vseh vrst najkulantneje. Kavcije vojaških ženitev, kakor tudi vse druge kavcije v vrednostnih papirjih preskrbuje ceno. Denarne vloge obrestuje od dne vloge do dne vzdiga s 4 % in izplačuje tudi večje zneske proti zelo kratki odpovedi. Posojila na vrednostne papirje z zmernimi obrestmi. Sprejemanje vrednostnih papirjev v shrambo in oskrbovanje. Revizija izžrebanih števil in odrezovanje kuponov. Eskomptovanje menic kulantno in ceno. Incasso menic na vse tuzemske in inozemske bančne trge. Dovoljenje domicilovanja menic izven Ljubljane v zvezi z